

היום נלמד בעזרת ה':

סנהדרין דף לא

נהרדעי אמרי אפילו אחד אומר מנה שחור ואחד אומר מנה לבן מצטרפים. כמאן? כרבי יהושע בן קרחה.

דחייה: אימר דשמעת ליה לרבי יהושע בן קרחה היכא דלא מכתשו אהדדי, היכא דמכתשי אהדדי מי אמר?

אלא הוא דאמר כי האי תנא דתניא אמר ר' שמעון בן אלעזר וכו': אם יש שתי כיתות עדים שאחת מעידה שפלוגי לווה מפלוגי מנה (- מאה זוז), והשניה מעידה על אותו היום המקום והשעה שהוא לווה ממנו מאתיים זוז. לכו"ע מחייבים אותו במאה זוז. בגלל שאין כאן הכחשה בין העדויות על המאה זוז הראשונים (אלא רק על המאה הנוספים).

אבל אם יש כת אחת של שני עדים, שאחד מעיד על מאה והשני על מאתיים, נחלקו ב"ש וב"ה. לדעת בית שמאי 'נחלקה עדותן' ואין כאן כלל עדות, כי כל אחד מהעדים מעיד על משהו אחר. לדעת בית הלל יש בכלל מאתיים מנה, וחייב מנה.

ואם כן נהרדעי סוברים כבית הלל. שאפילו ששני העדים מכחישים זה את זה בגוף העדות, בכל אופן מקבלים את עדותם על מה ששניהם מסכימים. וכמו כן כאן למרות שהם מכחישים זה את זה על הצבע של המנה, מקבלים את עדותם על המנה עצמו כי בזה שניהם מסכימים.

אחד אומר חבית של יין: עד אחד אומר שהלווה לו חבית של יין והשני אומר שהלווה חבית של שמן. היה מעשה כזה, ורבי אמי חייב אותו לשלם חבית של יין 'מתוך חבית של שמן'. כלומר מכיון ששמן יקר יותר מיין הוא חייב אותו לשלם לכל הפחות חבית יין.

קושיא: כמאן? כר"ש בן אלעזר, אימר וכו': כל מה שאמר רשב"א זה דוקא באותו סוג של דבר כגון מאה כסף או מאתיים, שאז ניתן לומר שיש בכלל מאתיים מנה. אבל בשני סוגים כגון יין ושמן אי אפשר לומר כן.

תירוץ: לא צריכא לדמי: לא מדובר בעדות על חבית עצמה אלא על דמי חבית. דהיינו אחד מעיד שהלווה לו סכום של חבית שמן, והשני מעיד על סכום של חבית יין. כאן כבר ניתן לומר שיש בכלל הסכום של שמן את הסכום של יין, ולכן מקבלים את העדות לגבי הסכום של יין.

אחד אומר בדיוטא העליונה ואחד אומר בדיוטא התחתונה: עד אחד העיד שההלוואה היתה במרפסת שבקומה העליונה, והעד השני העיד שהיתה במרפסת שבקומה התחתונה.

*

ההוא תלמידא: מעשה בתלמיד אחד שיצא עליו קול שהוא גילה דבר לשון הרע 22 שנה לאחר שנאמר בבית המדרש, הוציאו רב אמי מבית המדרש ואמר עליו - 'זה מגלה סוד'.

משנה: כל זמן שמביא ראיה סותר את הדין: מי שבא לדון בבית דין ולא היה בידו שטר המוכיח שהוא זכאי, וחייבוהו בית דין וזיכו את בעל דינו, ואח"כ מצא את השטר המוכיח שהוא זכאי והביאו לבי"ד, בי"ד סותרים את מה שפסקו לו ומזכים אותו ומחייבים את בעל דינו.

אמרו לו בית דין, כל ראיות שיש לך תביא מעכשיו ועד שלשים יום, אם מצא את שטר זכותו בתוך שלשים יום בי"ד סותרים את דינו, ואם מצא לאחר שלשים יום אין בי"ד סותרים את דינו.

אמר רשב"ג, מה יעשה זה שלא מצא בתוך שלשים ומצא לאחר שלשים: ויכול להביאו גם לאחר שלושים יום.

אמר לו הבא עדים: אמרו לו בי"ד 'תביא עדים', ואמר להם 'אין לי עדים', או שאמרו לו בי"ד 'תביא ראיה', ואמר להם 'אין לי ראיה', ואח"כ הביא ראיה או מצא עדים, אינו כלום, לפי שאמר שאין לו ואנו חוששים שמא זייף שטר או שכר עדי שקר.

אמר רשב"ג, מה יעשה זה שלא היה יודע שיש לו עדים ומצא עדים, לא היה יודע שיש לו ראיה ומצא ראיה: ולכן אנו מקבלים את העדים או הראיה.

ראה שמתחייב בדין: ראה הנידון שהוא מתחייב בדין, ואמר 'תביאו את פלוני ופלוני ויעידו לטובתי', או שהוציא שטר ראיה מתחת לחגורתו, הרי זה אינו כלום, ואפילו

רשב"ג מודה בזה, שכיון שהוא ידע שיש לו עדים ושטר והוא אמר 'אין לי עדים וראיה' הרי בוודאי שהעדים שקרנים והשטר מזויף.

גמרא: אמר רבה בר רב הונא הלכה כרשב"ג, ואמר רבה בר רב הונא אין הלכה כדברי חכמים: דברי רבה בר רב הונא הולכים על המקרה הראשון של המשנה, שאמרו לו להביא ראיה תוך שלושים יום ומצא לאחר שלושים יום, שלדעת רשב"ג יכול להביא גם לאחר שלושים יום.

קושיא: פשיטא וכו': מדוע רבה בר רב הונא אמר 'אין הלכה כחכמים'? והרי זהו דבר פשוט שאם הלכה כרשב"ג הרי שאין הלכה כחכמים.

תירוץ: מהו דתימא: היה מקום לחשוב שאמנם לכתחילה פוסקים כרשב"ג, אבל אם הדיינים פסקו כחכמים ולא סתרו את דינו (במקרה שהביא ראיה לאחר שלושים יום), הרי שבדיעבד טוב עשו ולא סותרים את דינו, קמ"ל שעליהם לסתור את דינו.

*

למדנו במשנה - אמר לו הבא עדים ואמר אין לי עדים... הרי זה אינו כלום, אמר רשב"ג כו':

אמר רבה בר רב הונא א"ר יוחנן הלכה כדברי חכמים, ואמר רבה בר רב הונא אמר רבי יוחנן אין הלכה כרשב"ג. **קושיא:** פשיטא, כיון דאמר הלכה כדברי חכמים ממילא ידענא דאין הלכה כרשב"ג.

תירוץ: הא קמ"ל: החידוש הוא שרק בזה אין הלכה כרשב"ג אבל בכל מקום הלכה כמותו, וזה שלא כדברי רבה בר רב חנה הסובר שבשלושה מקומות אין הלכה כמותו: 1. ערב, במס' בבא בתרא (דף קעד.). 2. צידן, במס' גיטין (דף עד.). 3. ראיה אחרונה, (= כאן במשנתנו, כלומר במקרה האחרון של משנתנו אין הלכה כמותו אבל במקרה הראשון הלכה כמותו. ורבה בר רב הונא בא להשמיע לנו שבכל מקום הלכה כמותו וגם בשלושתם הלכה כמותו, חוץ מ'אמר לו הבא עדים ואמר אין לי עדים').

*

ההוא ינוקא: מעשה בילד קטן יתום שתבעו אותו לדין לפני רב נחמן, שאל אותו רב נחמן - 'יש לך עדים או ראיה?' ענה לו הקטן - 'לא'. חייב אותו רב נחמן. היה הקטן הולך ובוכה, שמעו את בכייתו אנשים ואמרו לו 'אנו יודעים את עסקי אביך

ואנו יכולים להעיד לטובתך'. אמר רב נחמן - בזה אפילו חכמים מודים שסותרים את הדין, לפי שקטן לא בקי בעסקי אביו, וכשאמר שאין לו עדים או ראייה הוא אמר זאת בגלל שלא ידע מכך, ואין אמירתו מוכיחה שהעדים שקרנים ושטר הראיה מזויף.

*

ההיא איתתא: מעשה באשה אחת שיצא שטר הלוואה תחת ידה, כלומר שהלווה והמלווה סמכו עליה והפקידו אצלה את שטר ההלוואה שלהם. אמרה האשה בבית דין של רב נחמן - 'אני יודעת שהשטר הזה פרוע' (= שהלווה החזיר את החוב), האמין לה רב נחמן ולא נתן למלווה לגבות את השטר.

אמר ליה רבא לרב נחמן: האם פסקת כך כי אתה סובר כמו רבי ש'אותיות נקנות במסירה'? כלומר רבי סובר שהמוכר שטר חוב לחבירו קנה חבירו את החוב שבשטר ע"י מסירת האותיות שבשטר, וכמו כן כאן לדעת רבי האשה קנתה את השטר ע"י שהם מסרו לה אותו, והרי השטר כאילו שייך לה והיא נאמנת לומר שהוא פרוע. אבל לדעת חכמים החולקים על רבי היא לא קנתה את השטר ולא נאמנת.

אמר ליה: ענה לו רב נחמן - במקרה הזה גם חכמים מודים שהיא נאמנת בגלל שיש לה 'מיגו' שהיתה יכולה לשרוף את השטר, כלומר שאם היא היתה רוצה להפסיד את המלווה היא היתה שורפת את השטר והמלווה לא היה יכול לגבות את החוב, ולכן היא נאמנת לומר שהוא פרוע.

איכא דאמרי: ויש אומרים שרב נחמן לא האמין לה. שאל אותו רבא - והרי יש לה מיגו שהיא היתה יכולה לשרוף את השטר?

ענה לו רב נחמן - **כיון דאיתחזק בבי דינא איבעיא קלתיה לא אמרינן:** כיון שהשטר הוחזק וקויים בבית דין אין לה 'מיגו', לפי שהיא לא יותר חזקה מבית דין. (= כשיש שטר היוצא בבי"ד, מביאים את העדים שיעידו שאכן זוהי חתימתם, והדיינים כותבים 'הנפק' כלומר אישור שהשטר כשר, וזהו 'קיום' השטר, ואין לאשה כח לבטל שטר שאושר בבי"ד).

רבא מקשה לרב נחמן: איתיביה רבא לרב נחמן: למדנו בכרייתא - לווה שמחזיק בידו סימפון (= שובר שהוא החזיר את חובו למלווה) שיש עליו חתימות עדים, יעידו העדים שאכן הם חתמו על השובר והוא כשר (= והוא מבטל את השטר חוב שביד

המלווה). ואם אין עליו חתימות עדים והוא נמצא בידי שלישי (= אדם שלישי שאינו הלווה), והמלווה והלווה מודים שהם הפקידוהו ביד השליש, או שהשובר נכתב בתוך שטר ההלוואה עצמו מתחת חתימות העדים, השובר כשר. ע"כ הברייתא.

רבא מסיים את הקושיא:

אלמא שלישי מהימן: מהברייתא מוכח שהשליש נאמן אפילו אם השטר קויים בבי"ד (= שהרי הברייתא לא חילקה בין שטר שקויים לשטר שלא קויים, ובכל מקרה השליש נאמן), וכמו כן כאן מדוע האשה לא נאמנת לומר שהוא פרוע אפילו שהוא קויים בבי"ד?

תיובטא דרב נחמן תיובטא: אכן קשה על רב נחמן ונדחו דבריו.

*

כי אתה רב דימי אמר רבי יוחנן: רב דימי אמר בשם רבי יוחנן שיכול הבעל דין להביא ראיות ולסתור את הדין כל זמן שלא נסתתמו טענותיו היינו שאומר שאין לי עוד ראיות, ואמר קרבו פלוני ופלוני והעידו עלי.

קושיא: הא גופא קשיא: מה שאמר כל זמן שלא נסתתמו טענותיו הוא מדברי רבנן במשנה שאמרו שאם אמר שאין ל ועוד ראיות, שוב אינו יכול להביא ראיות. ומאידיך מה שאמר עד שיאמר קרבו פלוני ופלוני והעידו עליו הוא מדברי רבן שמעון בן גמליאל. שביאר במשנה שאפילו אם היו כאן עדים ולא הביאם, ועכשיו אומר להם קירבו, גם כן מקבלים עדותן, ואם כן נמצא שהוא סותר את עצמו בפסק ההלכה.

בסין תירוץ: וכי תימא: אין לומר שהכל מדברי רשב"ג, ורבי יוחנן התכווין להסביר דבריו, שמהו עד שישתתמו טענותיו היינו רק שאחר שאמר שאין לי עדים יאמר קרבו פלוני ופלוני, שהרי רבי יוחנן לא פסק כרבן שמעון בן גמליאל כלל, מלבד בג' מקומות שהם: 1. **ערב**, במס' בבא בתרא (דף קעד.). 2. **צידן**, במס' גיטין (דף עד.). 3. **ראיה אחרונה**, (כאן במשנתנו).

תירוץ: אלא כי אתא רב שמואל בר יהודה אמר רבי יוחנן: שבאמת יכול להביא ראיה ולסתור את הדין כל זמן שלא נסתתמו טענותיו. וכיצד נסתתמו טענותיו או שאמרו לו הבא עדים, והוא אמר שאין לו עוד עדים, או שאמר אין לי עוד ראיות, שבזה רשב"ג חולק שכיון שאין העדים בפנינו אולי לא ידע מהם, ולכך יכולים להעיד לו. וחיידושו של רבי יוחנן, שאם לכסוף נמצא שיש עדים במדינת הים, או שיש שטר

ראיה שהיה מופקד אצל אדם אחר, וטען שהוא לא היה יודע מהשטר והעדים, נאמר וסותר הדין.

כי אתה רב דימי אמר רבי יוחנן: רב דימי אמר בשם רבי יוחנן שיכול לכפותו לדון בבית הוועד. ורבי אלעזר חולק שאינו יכול לכפותו, אלא לדון בעירו. והיינו כשהלווה רוצה ללכת לבית הוועד והמלוה לא, ומשום שאין הלווה יכול לכופו את המלוה שיוציא הוצאות נוספות, מלבד ההלוואה, כדי לילך לבי"ד לדון עימו.

איתמר נמי, אמר רב ספרא: וכן אמר רב ספרא שכופהו רק כדי לדון בעירו. והוסיף רב ספרא דינים נוספים, שאם הבי"ד מתקשים בדבר מותר להם לשלוח לבית הוועד לברר הענין. ואם הבעל דין מבקש לדעת מה הטעם שדנו אותו כך, שצריכים להסביר לו את טעם הדין. ושהיבמה צריכה ללכת אחרי היבם כדי שתחלוץ לו, ותהיה מותרת בחליצתה, אפילו אם היא גרה במקום גדול כטבריה, צריכה ללכת אחריו למקום קטן לציפורי. ונלמד מהפס' "וקראו לו זקני עירו" ולא זקני עירה. דהיינו שנמצאים בעירו ולא בעיר שלה.

אמר אמימר הילכתא כופין אותו וילך למקום הוועד: ואף שרבי אלעזר אמר שכופין אותו לדון בעירו, וביאר דבריו שאין התובע צריך להוציא מנה כדי לקבל את המנה הראשון, היינו כשהלווה תובע את המלוה שיבוא לבית הוועד, אז המלוה יכול לומר לו שנדון בעירו, אבל כשהמלוה רוצה ילך לבית הוועד, כופין את הלווה ללכת לשם.

שלחו ליה למר עוקבא, לדזיו ליה ככתייה: פירושו ששלחו למר עוקבא שזיו פניו מאירים כמשה רבינו שגידלתו בתיה. וכך שלחו לו שעוקבא הבבלי התלונן בפניו שירמיה אחיו לא נהג עימו כשורה, ומר עוקבא ענה להם אימרו לירמיה שיבוא לפני לדון אותו, והכריחו אותו לכך.

שאלה: אמרת אמרו לו: שהמשמעות בתחילה שמר עוקבא ידון אותם, ואחרי כן משמע שהוא בכפיה.

תשובה: אלא הכי קאמרי: שבתחילה אמרו שידון אותם מר עוקבא בכבל, ואם לא יקבל הדין שכריחו אותו שיבוא לפניהם לטבריה.

רב אשי אמר: רב אשי ביאר שהדין ודברים בין עוקבן לירמיה אחיו היה בדיני קנסות, ואין דנים דיני קנסות בכבל, ושלחו למר עוקבא רק כדי לכבדו כיון שהיה גדול יותר, אבל כיון שלא יכול לדון בכבל דיני קנסות, לכך דנו אותו הם בטבריא.